

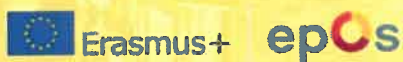

MUSEENE I SØR-TRØNDELAGE

TANDEM

Tools And New approaches for people with
Disabilities Exploring Museums

Rapport fra siste partnernemøte i MU-
ZEE-UM, Ostende Belgia 28-
31.10.2019

Trondheim kunstmuseum

Innhold

DAG 1:.....	3
Museum Dice Game.....	3
DAG 2.....	4
Verbeke Foundation_ museum og skulpturpark.....	5
Arbeidet med ASD oa. Karin Neyens, taleterapeut og frivillig omviser på Verbeke:	5
DAG 3.....	6
Groeninge Museum.....	6
Memorabel v/ Evelien Vanden Berger.	6
“Museum I kofferten” Talk by Ina Verrept	6
DAG 4.....	7
Oppsummering av TANDEM etter tre år:.....	7
Målgruppekunnskap:.....	8
Løsninger:	8
Vedlegg:	10

OSTENDE, Belgia 28.-31.10.2019

*...når alt kjem til stykke er me jo berre menneske som møtar andre menneske.
Det er ikkje noko dei og oss, me er berre ulike. (Øyvind Kvarme)*

Etter hvert partnern møte sier vi at 'det var det beste' – men denne gangen er det mer sant enn tidligere. Det skyldes selvfølgelig at vi har gått en lang vei sammen i TANDEM, og blitt flinkere til å planlegge partnern møter, vi har fått mer innhold å legge fram for hverandre, og vi er også tryggere på hverandre slik at diskusjonene blir bedre. Å arrangere fire fagdager med tema **tilgjengelighet** for en gruppe som har vært med på seks slike samlinger tidligere er krevende, men belgierne klarte oppgaven med glans. Deltakere fra MiST: Hanna Mellemsether, Helene Møllevik, Øyvind Kvarme

DAG 1:

*Også her ble vi tatt imot med stor prakt i Ostendes City Hall av Hina Bhatti, Councillor for Accessibility i bystyret.
(Foto: TANDEM)*

Etter høytidelig mottakelse i bystyresalen foregikk både foredrag og aktiviteter i organisasjonen Mu-Ze-Ums lokaler som er samlokalisert med kunstmuseet MUZEeE (<https://www.muzee.be/nl/muzeee>.)

Museum Dice Game

Dette er et spill utviklet av Krøller Müller Museum i NL. Litt som trivial pursuit men istedenfor faktaspørsmål var det spørsmål som krevde utforskning, refleksjon og diskusjon, og ingen svar var feil – bare forskjellige måter å oppdage kunst på. Selv om dette var laget spesielt for kunstmuseer, kan spørsmål utvikles til

Museum Dice Game er bestilt for utprøving i MiST. (Foto fra Krøller-Möller Museum)

bruk i kulturhistoriske museer også. En morsom måte å lære på, og en metode som skaper interaktivitet og samarbeid i en gruppe.

“Speech to text interpreter” Talk by Davy de Bruijn,
Dette var en presentasjon av et nytt type tastatur – VELOTYPE - for oversettere tale til tekst. Etterpå fikk vi se hvordan slik simultanteksting kan foregå i en formidlingssituasjon. Gruppen hadde litt ulik vurdering av dette, tastaturet er nok genialt for tolker, men det ble mye styr med bruken i utstillingen. Det hjalp heller ikke at teksten ble oversatt via Google translate, samt at det ikke er så lett å se dersom det er mange mennesker i gruppen. Men på seminarer/konferanser vil dette være et utmerket redskap. <https://www.velotype.com/en/>

DAG 2

Busstur til museer i Gent og omegn, først til Huis van Alijn, et museum omkring temaet hverdagsliv og tradisjoner, deriblant figurteater med Pierke van Alijn. Her møtte vi Liesa Rutsaert, som er accessiblitiy officer i Huis van Alijn. Hennes rolle i museet og forskjellen mellom å ha en person med ansvar for accessibility versus å lære opp flere i organisasjonen ble diskutert. Om man sammenligner med MiST kan vi si at vi gjør begge deler, vi har både personer som er spesielt ansvarlig for området, men driver også aktiv opplæring av andre ansatte i museene i MiST. En utfordring man møter uansett hvordan tilgjengelighetsarbeidet er organisert er å treffe målgruppene, få til en dialog og få dem til å komme på museet. Erfaring tilsier at det er når man kommer i gang med å utvikle tilbud, tester i samarbeid med målgrupper etter ‘mind-the-gap’-metoden, og finner de rette formelle og uformelle kanaler at tilbudet får oppmerksomhet. Tålmodighet må til.

Kiste for trygghet og ro: «Hun [Liesa Rutsaert] hadde en kasse med ulike taktile gjenstander: stresskule, stresskjede, bamse osv, som besøkende kunne få velge å ta med seg rundt som en slags trygghet under besøket i museet. Disse tingene hadde ingenting med besøket å gjøre, men for å stimulere evt uroligheter slik at et besøk på museet kunne være lettere å gjennomføre. Dette skal jeg gjøre i eget museum, og hvis det virker- anbefale også til andre.» Helene.

Verbeke Foundation_ museum og skulpturpark

Er dette et kunstmuseum, en opplevelsespark, skulpturpark, campingplass, kunstverksted eller noe helt annet? Det var alt dette og mer til, men er offisielt ikke museum i formell forstand. (Nysgjerrig? Se mer her:

Lodewijk Heylen «Concrete Evidence: 1m»: 1 meter highway according to Belgium standard, 2012 (Foto fra Verbekes nettsted)

<https://verbekefoundation.com/en/>) . En viktig grunn til at de ikke ønsker å bli akkreditert som museum er at her kan omtrent alt brukes, røres på og interageres med. Enkelte steder er 'nedbrytning' et kunstnerisk kuratorisk grep. Men det er ikke hele sannheten, i museets samlinger finnes verk fra Belgisk surrealisme, Avant garde og dadaisme, i tillegg til mengder samtidskunst (mest belgisk), verk som lånes ut til store museer i inn og utland.

Fordi utstillingene i Verbeke har stort fokus på bruk, (decay) interaktivitet og taktilitet, blir Verbeke mye brukt av skoler og institusjoner i regionen. De har laget et eget opplegg tilpasset brukere med asperger, men opplegget har vist seg å være nyttig for veldig mange. Dette er noe vi vil ha stor nytte av i tilgjengelighetsarbeidet i MiST

Arbeidet med ASD oa. Karin Neyens, taletterapeut og frivillig omviser på Verbeke:

Karin Neyens har laget en manual for hvordan du kan henvende deg til spesielle besøkende, basert på sine egne erfaringer, kunnskap og magefølelse. Hun tilbyr ofte omvisning for mennesker som lider av hjerneskade generelt, inkludert personer med Autism spectrum disorder (ASD). Turen er begrenset til en time, for disse besøkende bør ikke bli overstimulerte, og de har også begrenset 'fritid' når de kommer fra institusjoner.

Omvisningen foregår på et språk som er lett å forstå, med korte setninger og enkelt ordforråd. Hun nevner ikke navnene på kunstnerne eller tittelen på verkene, og begrenser seg til å tilby litt kunnskap om kunst. Hun legger vekt på forutsigbarhet slik at publikum vet hva de kan forvente. Når hun forklarer om kunst, får hun publikum til å reflektere over sine egne situasjoner, og forsikrer dem om at de også er kunstnere. Hun inviterer dem til å se på farger, materialer eller dimensjoner, ved å bruke hendene, nesen eller følelsene sine for å oppleve et kunstverk. På Verbeke har de utviklet et «veikart» som forklarer hva som kan forventes, alt fra hvordan man kommer seg til museet, hvor resepsjonen er og hvordan man kjøper billetter, til beskrivelse av temperatursoner osv. Denne manualen har vi vært så heldige å få, og vil etter hvert utvikle vår egen.

Karin Neyens forteller om tilgjengelighetsarbeidet i Verbeke (Foto: TANDEM)

DAG 3

Første del av dagen presenterte alle partnere hva de har gjennomført i TANDEM, og hva TANDEM har betydd for dem. Rapportene på engelsk er vedlagt denne rapporten, se nedenfor. Deretter reiste vi til Brügge, hvor vi besøkte Groeninge Museum.

En lydhør forsamling i Groeninge Museum (Foto: TANDEM)

Groeninge Museum

Vi fikk være med på en omvisning med Hilde Goossens, som viste oss et omvisningsprogram hun bruker for mennesker med mentale/kognitive utfordringer. Hun bruker en kurv fylt med gjenstander som relaterer til noe i utstilling, det kan være en pensel, fargeprøver, eksempler på lerret med ulike farger og materialer, eller emoji'er som kan brukes til å fortelle hvilke følelser maleriet i utstillingen vekker.

Memorabel v/ Evelien Vanden Berger.

Evelien fortalte om prosjektet "Memorabel" som brukes av Sint Janshospitaal, Museum Onze-Lieve-Vrouw ter Potterie og Volkskundemuseum. Inspirert av MOMAs alzheimerproject rettet mot personer med Alzheimer og deres pårørende/pleiere. De samarbeider også med universitetet i Antwerpen. Guider (frivillige og ansatte) blir opplært i metoden og også annet museumspersonale får opplæring i hvordan denne målgruppen skal tas imot på beste måte.

"Museum i kofferten" Talk by Ina Verrept

Erfgoedcel Brugge (Bruges Heritage Cell) er en organisasjon som arbeider med kulturarv i Brügge. De har laget dette tilbudet som kan sammenlignes med "museum på boks" og sender kofferten ut til eldrehjem og institusjoner. Gjenstandene i kofferten er ofte donert av privatpersoner, men museet låner også bort noen reproduksjoner eller undervisningsobjekter.

Flere av museene vår har allerede 'museum-på-boks' -lignende tilbud til barn, sjukehus osv.: «Me har jo allerede vandreutstillingar retta mot skular, men kvifor ikkje mot eldreheimar etc» sier Øyvind

Et praktisk tips som Helene bet seg merke i: «Grupper med spesielle behov er en minoritet og det betyr at det ikke er snakk om så mange i løpet av et år. De har erfart at det å invitere til spesielle datoer gir høyere besøkstall enn åpne tilbud gjennom hele året. Dette er noe vi sliter med på de oppleggene vi har jobbet med, både på Døvemuseet, på de stedene hvor jeg har hatt samarbeider; Rockheim, Ringve og i Nidarosdomen. Dette skal jeg ta med meg og prøve ut hjemme.» Helene

DAG 4

Aller siste TANDEM-dag, både vemodig og trist. Men dagen fikk en utmerket start med forelesning av **Geert van Hove**, Prof. Dr. Ghent University "Arts, Musea, Persons with a Label"

Foredraget fra van Hove satte arbeidet vårt inn i en teoretisk ramme innenfor disability studies og pedagogikk. Det kunne ikke passet bedre til denne dagen, for oss ville foredraget ikke gitt det samme om vi hadde hørt det på den første samlingen vi hadde i 2017. It all came together! Og det sier mye om hvor stort utbytte har vært av TANDEM-prosjektet for oss som har deltatt på alt, men også for de som bare har vært med på ett partnernemte.

«Ikkje berre klarte han å nytte tung filosofi på ein lettbeint og praktisk måte, men klarte òg å knytte dette til refleksjonar rundt det å vere menneske, rett og slett. At han møtte menneske og ikkje diagnosar talte veldig til meg. Ofte sette me stopparar for oss sjølv i arbeid med tilgjengeleggjering, fordi me er redd for at me ikkje veit nok om dei ulike gruppene, at me skal gjere noko feil eller liknande. Men når alt kjem til stykke er me jo berre menneske som møtar andre menneske. Det er ikkje noko dei og oss, me er berre ulike.» (Øyvind)

Resten av denne dagen ble brukt til evaluering og orientering om formalia. Det er den andre sida av EU-prosjekter, hva man MÅ og SKAL gjøre for å tilfredsstille kravet frå EU.

Fortsatt konsentert på siste dag. (Foto: TANDEM)

Oppsummering av TANDEM etter tre år:

Tre år er lang tid. Tre deltakere fra hvert av de sju deltakende institusjonene har møttes i til sammen 28 dager. Hva har vi lært? Har TANDEM vært et nyttig og viktig prosjekt? Var det verdt det?

Kick-off og første partnernemøte i Tandem på Døvemuseet 2017 (Foto: TANDEM)

Den siste samlingen i Ostende var klargjørende, tråder ble samlet og de enkelte lands presentasjoner formidlet den enorme aktiviteten TANDEM har ført til rundt omkring i Europa. Kanskje ville noe av det likevel ha blitt gjort, slik som for Døvemuseet i MIST der en stor del av aktiviteten var planlagt før og uavhengig av TANDEM. Likevel ville resultatene vi har ikke blitt det samme uten læringen og idedelingen som har skjedd i TANDEM. Det er særlig på tre områder vi har høstet lærdom:

Målgruppekunnskap:

Vi har lært mye om andre publikumsgrupper enn de vi kjente fra før. Mennesker med autismediagnoser, med læringsvansker eller med psykiske funksjonshemminger hadde vi i liten grad arbeidet med tidligere. Det samme gjelder blinde, hvor vi kun hadde sporadiske tilbud tidligere. Gjennom TANDEM har vi både fått kunnskap og mot til å lage prosjekter med disse målgruppene. Det er særlig disse som er målet får det kulturellt støttede prosjektet ALLE PÅ MUSEUM som vi skal i gang med i 2020.

Løsninger:

Veldig mange smarte løsninger og hjelpemiddel har blitt vist under partnernemøtene i TANDEM. Det kan være alt fra enkle manuskisser for ulike grupper, TANDEM-trommelen som vi har tatt i bruk i Døvemuseet og som kommer også på Sjøfartsmuseet og Kystens Arv, det å ha et forstørrelsesglass tilgjengelig for svaksynte, til mer avanserte løsninger som dataspill, musikkmaskiner (!), museumsguide på lettlest språk og ikke minst mange ulike typer 3Dprint av museumsobjekter og kunstverk.

Teori og praksis:

Sammenhengen mellom praksis og forskning kan ofte være godt skjult i vårt daglige arbeid. I løpet av prosjektperioden har vi derfor hatt stor glede av å lytte til foredrag fra disability studies og spesialpedagogikk, samt fra forskningsmiljøer som arbeider med utvikling av teknologiske hjelpemidler og løsninger som også

museene kan ha nytte av. I fremtidige prosjekt kan det være lurt og også planlegge samarbeid med FOU-institusjoner. For oss som har deltatt i TANDEM gir denne koblingen mellom teori og praksis større trygghet og mer kunnskap til å arbeide videre med inkluderingsarbeid.

I tillegg har TANDEM også hatt en organisatorisk effekt i MiST. Til sammen har seks ansatte fra Sverresborg, Rockheim, Kystens Arv, Døvemuseet og Trondheim Kunstmuseum vært med på partnernøtene. Vi har dermed 'plantet' inspirasjon og kunnskap i museene våre, og skapt en liten gruppe som både kan og vil mye når det gjelder tilgjengelighet. Tilgjengelighetsarbeid blir også mindre sårbart for utskifting i staben på denne måten. Vi har med andre ord mye bedre utgangspunkt for å kunne gjennomføre MiST strategimål om at alle museer skal være tilgjengelig i 2022.

Noen av presentasjonene fra TANDEMs partnernøter ligger på G-området og kan brukes av alle: G:\MiST Utviklingsenheten\TANDEM. Rapporter fra alle partnernøter ligger i 360. Dette er et viktig bakgrunnsmateriale for ALLE PÅ MUSEUM, og vil bli brukt i seminarer og kurs fremover.

De nasjonale prosjektlederne takker det belgiske teamet. (Italia var ikke med på siste samling)

Vedlegg:

Reports from all partners

BELGIUM

TANDEM has provided mu.zee.um with three intensive years of learning, trying, failing, testing, meeting, thinking and discussing. The seven staff mobilities are like seven unique books that inspire and provide new insights.

The values gained are associated with diversity, enthusiasm, know-how, interesting discussions, new angles of approach, and thinking together. On a local level, they have involved 22 persons, several work groups and organizations, implemented good practices, test cases and revisions.

They have implemented projects for the visually impaired (interactive museum visit for groups and individuals), hearing-impaired (interactive museum visit for groups and visio guide for individuals), intellectually impaired (basket of senses) and those with Autism spectrum disorder (booklet visit guide for individuals and groups) and dementia (interactive tour in the Historical Museum of Oostende). They also used Easy Language for exhibition labels and short stories in exploring exhibitions.

For the future, they are looking into possibilities for new projects, the production of new tools, a seminar with an inspiring program or even an inclusive travelling exhibition.

ESTONIA

The Estonian Maritime Museum shared the personal impact that TANDEM has had on their team. To cite a few examples: it has been an eye-opener, inciting awareness and becoming a motivation to try different solutions for different target groups.

After having participated in TANDEM, they felt more confident and knowledgeable about the subject, sparking a specific interest in doing more research and training so that equal opportunities may be provided for everybody. They are also preparing an educational program for the visually impaired at the Fat Margaret and will soon create a program for persons with mental illness.

TANDEM has also had an organizational impact, changing the way of thinking of the organization, clarifying situations and broadening their viewpoints such that accessibility became one of the main communication messages of Fat Margaret.

As an added value, the program erased fears related to disabled people and raised the topic of accessibility in a new inclusive way.

GERMANY

TANDEM has brought about changes in the organization of the Berlin Wall Foundation. It has brought acceptance and awareness on a management level, understanding on a staff level and professionalization within the education team. It has helped them try new approaches in education and mediation and establish new kinds of networks and collaborations.

The results obtained are the following, e.g.:

Guided tours in easy language at the Berlin Wall Foundation
Seminars in easy language at the Berlin Wall Foundation
Guided touch tours at the Berlin Wall Memorial
In Process: Extending formats under inclusive aspects at the Berlin Wall Foundation
Special educational projects at the Berlin Wall Memorial:
Temporary photo exhibition for blind and visually impaired "Speaking pictures"
Peer to peer project " Tear down walls" in collaboration with a special school for mentally disabled youth

With regards to the team, there has been a professionalization and expansion of the educational team at the Berlin Wall Foundation with continuous training and activities with learner groups.

They have also improved their infrastructure regarding accessibility, improving their website, establishing a guiding system for the visually impaired and better access for wheelchair users.

Future perspectives include continuous work on educational programs that focus on innovative, creative methods; renovation of the permanent exhibition at the Marienfelde Refugee Center Museum; conceptualization and implementation of an inclusive "learning landscape" as part of the renovation of the exhibition; networking and outreach outside and within the institution; and becoming an inclusive foundation.

NORWAY

The MiST is an organization that encompasses eleven museums in Trondheim, and the TANDEM project focused on the workers, in an effort to include all persons in all the departments instead of the target groups. There was also a special focus on the Deaf Museum.

The results achieved are the following:

Solid and sustainable local networks
Building knowledge and understanding
Several museums have developed sign language tours
Guide for visually-impaired visitors at the Rockheim
Refurbishing main exhibition at the Deaf Museum according to examples from other TANDEM partners (use of a reel, 3D model of a masterpiece, opening a glass case and an interpretation key (in process).
"Just do it" handbook
Work in progress: Blind Museum

TANDEM has changed their institution such that they now focus on accessibility on a transversal level, have a better cooperation within the organization, became more confident about their own expertise and knowledge and got more people involved.

As an added value, they felt that accessibility has become imbedded in their organization and that they have reached a more diverse audience. Their visitors also feel equally welcome to the museums without social facilitation, regardless of their social and cultural background, gender, sexual orientation, etc., as they have developed an in-depth knowledge of the target groups and how to reach them.

Future projects concerning accessibility include "Alles in museum", a new project starting 2020 funded by the Norwegian Arts Council and the provision of a budget for accessibility.

PORTUGAL

The Calouste Gulbenkian Foundation is composed of two museums and one garden. Before the start of the TANDEM project, the museum had accessibility problems, though the educational team was already aware

of the situation. Participating in TANDEM meant an opportunity to develop the Labmóvel, an interactive digital laboratory for creative development; aside from a more diverse educational offer for a wider public.

As a result of TANDEM, they have developed the Is(A) soundbox, a tool which was used by more inclusive social groups, and have extended activities for the visual and hearing-impaired in school groups.

Their activities directed to schools, adults and families consisted of inclusive guided tours, tours in sign language in the garden and building, tactile visits in the modern and Founder's Collection, as well as accessible sessions "Stories in the Museum" with sign language and relaxed sessions.

SPAIN

MUSAC presented a video featuring the whole team. For them, TANDEM was not just related to the educational program but meant an effort making the whole museum accessible. For this reason, it was important to count on all the members of the team so that each one could contribute from each of their departments and responsibilities.

They focused on four main points: physical accessibility (architecture), exhibitions, collection and educational programs.

With regards to the architecture of MUSAC, improvements have been made since the start of TANDEM with regards to the access doors. Accessibility barriers are still present in the reception area and conference hall, which is not equipped with a magnetic loop, but hopefully, this can be settled in the future.

When it comes to exhibitions, the team expressed that they are now more conscious of how the public perceives the shows. As such, they have become concerned with providing readable labels with big fonts and an easy language guide. The disposition of works in the halls are also taken into consideration so that circulation can be more accessible.

For the Collection, a few works have been adapted for the visual and hearing-impaired: some videos now have audio descriptions and a 3D scale model of an installation has been produced. They plan to continue working on making more works from the collection accessible.

With regards to the education program, inclusion has been a main concern of the museum from the start. Nevertheless, they have developed specific programs such as Matraz (a program for caregivers) and the accessible guided tours for the visual and hearing-impaired. Another important educational project is the training program for art teachers, investigating on the theory of attachment. They believe that as public institutions, it is their duty to provide accessible and inclusive programs as it is a right that all citizens must receive.

"Museumsfolk ligger på kunst". Foto: TANDEM

